

Budapest

VIII., József-körut 29.

KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel . . . . .12 korona.

Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. felügyelő és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelmi titkár, Fábrián Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszerező Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK

Választmányi ülés. Folyó hó 15-én délelőtt 8 órakor egyesületünk helyiségeiben az *egyesület érdekeit érintő választmányi ülést fogunk tartani* és felkérjük választmányi tagjainkat, hogy azon lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

A Kitartás Takarékos és Hitelszövetkezet e hó 1-én már megkezdte működését.

Ennek folytán ugy egyesületünknek valamint csakis a megalakult Hitelszövetkezetnek tagjait ismételtén felkérjük, hogy befizetéseiket, multkori felhívásunk értelmében, jegyzett üzletrészeik arányában mielőbb teljesítsék, nehogy a heti befizetéseknek utólagos pótlása esetleges anyagi nehézségekbe ütközzék.

A szövetkezeti alapszabályokat jóváhagyásuk leérkezte után egész terjedelmükben lapunk hasábjain közölni fogjuk, hogy a tagok meggyőződést szerezhessenek maguknak arról, miszerint ennek az intézménynek célja egyrészt azon hitelre szorulóknak segélyezése, kik a más viszonyok között nehezen, vagy egyáltalában nem juthatnak olcsó kölcsönhöz és szükség esetén oly eszközökhöz kénytelenek nyulni, melyek, ha egy kis időre enyhítik is a helyzet nehézségeit, elviselhetlenül súlyos anyagi

áldozatokat követelnek; másrészt azonban a takarékoság előmozdítása ezáltal, hogy kis összegeknek időnkénti megtakarítása idővel nagyobb tőke összegyűjtését lehetővé teszi és azt megfelelő kamatozás által még növeli is.

Mindezeket szem előtt tartva tehát kérjük tagjainkat, hogy baráti és ismeretségi körükben is ezen üdvös törekvésünknek minél nagyobb tért hódítani igyekezzenek.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 9. számában kimutatott segélyösszeg
46.800 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 9. számában kimutatott segélyösszeg
16.676 korona 66 fillér.

Ujabb segélyek:

1073 Csáji János, máv. rakt. munkás, Kassa, halálos elgázolás ... .. 2000 korona.

Hőség és fagy.

Mily hőségnek kell uralkodnia a föld legmelegebb vidékein! — Ilyen forma fölkiáltás fakad ajkainkról, mikor nyáron 20 Reaumur foknyi melegben izzadunk — árnyék alatt; és megnyugvásunkra szolgál a gondolat, hogy más vidékeken még nagyobb hőség uralkodik, mint nálunk. — Hanem hát a föld mely pontján legnagyobb a hőség? Valószínűleg az egyenlítő alatt; — szoktuk mondani — mert hiszen ott a nap hősugárzása nem csak melegít, hanem feketére is fűti az emberek bőrét. Ez azonban téves nézet.

Hogy a legmagasabb hőfok nem az egyenlítő alatt van, az tény, mert ez égalj naponként ismétlődő lecsapódásoknak van kitéve, és a levegő minden esőzés alkalmával tetemesen lehűtetik. A meleg, melyet kisugároz, az ott dusan, buján tenyésző növények által fogatik fel, s így lehetetlenné van téve, hogy a lég melegedjék általa, mint egyéb növénytelen vidékeken. Innen van az is, hogy az egyenlítőhöz legközelebb lévő hegyeket borító hórétegek kisebb magasságban vannak a földszínétől, mint ama hegyeken, melyek az egyenlítőtől a 15 vagy 20-ik szélességi fok alatti vidékeken vannak.

A földnek a 18—30 szélességi fok alá eső vidékeit kell e szerint a legmelegebb vidékeknek tartanunk, s tényleg azokon is találtatott a hőmérséklet legmagasabbnak.

Murzukban a fezzani oáz-csoporton a legmagasabb légmérséklet 45 R. foknak találtatott, míg a pusztákon és sivatagokon 56 R. fokig emelkedett az. Itt, mint egy arabs közmondás tartja: a föld tűz és a szél láng. — Ausztráliában a hévmérő 43,3, Arábiában pedig 42 R. fokot mutatott; az iráni fensíkon pedig, nevezetesen Sivistán tartományban, Afganistán délkeleti részén, a melegség az afgánok által idézni szeretett következő perzsa verssel jelle-

meztetik: »Óh, Isten, ha Sivistánt megteremtéd, miért teremtetted akkor a poklot!?« — Kiállhatatlannak mondják a hőséget Pendschab-ban; és a Coromandel sivatagról azt tartják, hogy a száraz évszak alatt az égbolt mint ércz, a föld mint a vas izzik. De legrosszabb hirben áll e tekintetben a Vörös tenger s ennek partvidékei, különösen Massaua, Sanakin (Nubia) és Kosseir (Egyiptom). Már magában a déli bejárat elnevezése: »Bab-el-Mandeb« — magyarul »Gyászkapu« — nemcsak az ottani tengerszorosban gyakori hajótörések folytán jellemző, és nemcsak a szorosra vonatkozik, hanem az egész tengerre, mely Egyiptom keleti partjai és az arabfensík közé van ékelve, és mely fölött, mint valami üst fölött izzó légkör uralkodik, mely légkör csak olykor-olykor nyer lendületet a szellők fuvalma által.

Ha a hajósok nem visznek magukkal elegendő mennyiségű jeget, sok baj vár rájuk.

Az este leölt ürü másnap már élvezhetetlenné válik jég nélkül; s a vaj annyira olvadásnak indul, hogy szinte olajhoz, hasonlít; a dobozba, vagy asztalfiókba rejtett peccétviasz szirupszerű folyadék alakjában olvad szét.

Az e vidéken való tartózkodást még elviselhetlenebbé teszi az ivó víz hiánya. A forrás-víz, a hol ugyan akad ilyen, 16—18 R. fok hőséggel bír — tehát lehetetlenség üdítő szer gyanánt élvezni. Egy másik körülmény, mely az életet ily forró égalji tájakon megnehezíti az, hogy a nappalok és éjszakák közt többnyire nagy hőmérsékleti áramlatok fordulnak elő; mert a mily gyorsan válik izzóvá a lég a nap égető sugarai által, oly hirtelen hül ki, a mint a nap lenyugszik. A kábitó, tikkasztó hőségű nap után hideg éjszakák következnek, gyakran oly hidegek, hogy a karavánok sajkaiban fagyásnak indul a víz, s így az utazás éjjel éppen olyan kellemetlen mint a forró nappali órákban.

Most vessük fel röviden azt a kérdést, hogy a föld felületének mely pontján van a legnagyobb hideg?

A felelet hasonló az előbbihez, tudniillik, hogy a leghidegebb hőmérsék nem a magas éjszakra található.

Két pontot jelölhetünk, mint olyanokat, melyek az éjszakai féltekén leghidegebbek és ezért jég-sarknak neveztetnek. E jég-sarkok egyike Szibériában fekszik a Léna folyótól nyugatra, a másik pedig a Hudson öböl északnyugati részén Amerika éjszakai szigetcsoportjai között. Itt a tél vastag jégkéreggel vonja be a szigettengert s a hőkisugárzás a föld ezen részén egyenlő az északázsiai szárazföld kisugárzásával, s ennél fogva a légmérséklet itt is ugyan az, mint ott.

A déli félgömb figyelmen kívül hagyandó, mert annak legnagyobb részét örökös víz borítván, ott a tél mindig enyhe s a nyár pedig hűvös. Mind a két sarkon 40 egész 50. R. fok hideg észleltetett, sőt még több foknyi is; az ily nagy mérvű hidegek felől azonban mi alig alkothatunk magunknak helyes fogalmat.

A szent-pétervári tél sejteti velünk, hogy mire becsüljük az éjszakai részeken uralgó hideget.

Mig a mérsékelt égaj lakóira általában véve inkább kellemetlen, mint barátságos hatással van a téli évszak, addig a szent-péterváriak a havazás és fagy beálltával a legkellemesebb állapotba helyezik magukat; — érzéseik, gondolataik szorosán összefüggenek a téli évszak gyönyöreivel, — maga a költészet is nagyobb előszeretettel ápolgatik a tél folyama alatt. — Minden phantastikus fehér lepellel és jégcsillárral vonatik be. Arczokat ritkán lehet látni az utcákon, mert mindenki kucsmája fölé huzza bundájának gallérját. — »Apus, az orrod... az állad!« ezzel figyelmeztetik egymást a járókelők, ha az arc valamely része krétafehér színben tűnik szemükbe. Az a rész meg van fagyva már akkor, s az, a kié még észre sem veszi.

A kik különben ily évszakban utaznak Oroszországban, azok tudják, hogy mit kell tenniök. Két bundát öltenek.

Először a gyapjuval bőven bélelt, térdén alól érő szűkebb bundát öltik fel, erre jön az ugynevezett »dacha« egy rengeteg nagy terjedelmes bunda, bélelt kámzsával, fehér-róka vagy jegesmedve bőrből, azután szamojed kucsma, melynek hosszú, szőrös leppentyűi elfödik a füleket és a nyakat. — Magától értetődik, hogy az óriási prémes bélelt csizmákat nem szabad kifelejteni a számításból.

A sarkokon a hideg beálltával a föld mélyében lévő forró vizek párái megfagynak, mielőtt a felszínre értek volna. Haj, szakáll, bajusz, szemöldök jégkéreggel vonatik be; ha valaki nyelvét ki merészeli ölteni, azonnal oda fagy e jégcsapokhoz, és csak nagy vigyázattal és fáradsággal lehet a kéz segítségével ismét vissza dugni.

Az élelmi szerek szinte megkövülnek! Lehetetlen bármit is megóvni a megfagyás ellen; a legnagyobb erőfeszítéssel és minden kigondolható mód megkísérlésével kell azokat ismét használhatókká tenni, és a kísérlet legtöbb esetben meghiusul. A legretentesebb helyzetet azonban a víz hiánya okozza.

Víz-hiány? Ott a hó és jég világában?

Igen ám, van hó is meg jég is — kelletténél több — csak hogy a hó akkor alkalmas valamire, mikor a hőmérséklet enyhe és lehetővé teszi az olvadást. — 6 R. foknyi hidegben már megkeménye-

dik, hogy szinte baltával forgácsolható. Ott pedig rendes hőmérséke 25 R. fok.

A hó keménysége egyenlő a csontéval — és a tüzelő anyag legtöbb esetben egészen hiányzik a felolvasztáshoz. Ugy segít magán a szomjas ember, hogy kis butykosokat tölt meg hóval, s azt saját testének melegével engeszteli fel. . . .

A legmagasabb foku forróság és a legmagasabb foku hideg között, mely a föld felületén eddig észleltetett: több mint 100 Reaumur fok a különbség; tehát több, mint a mennyi a forrpontot a fagypontról elválasztja.

Hogy még is ez ellentétes hőmérsékleti viszonyok között egészségének veszélyeztetése nélkül egyformán élhet az ember, és hogy egyik ellentétből a másikba gyorsan helyezheti át magát a nélkül, hogy szervezetében kár esnék: tanusítja leginkább azt, hogy mily nagyszerű, tökéletes szervezettel bír; s ez leginkább bizonyosság arra, hogy a föld feletti uralomra hivatva van.

A légyről.

Ugyan kit érdekelhet egy légy? Ki törődne egy légygyel, mely oly mélyen áll az ember alatt?! Egy ütessel tized szétmorzsolhatunk.

Mi tiszteljük a szellemet, ezt az anyagtalant valamit, de hát beszélhetünk-e a légy szelleméről? Róla beszélni csodálatos dolognak látszik.

Hát nem volt vakmerőség az emberi agyvelőt, a szellem lakóhelyét kutatni és bonczkés alá venni? S most azt mondják: Mutasd meg a kérdéses agyat és megmondom, milyen volt a szellem.

Mi egy hangya, méh, pók? Apró teremtmények és mégis oly nagy kérdőjelek ezen egyszerű alapondattal szemben, hogy az agy sulya és fejlettsége mondja meg, milyen a szellem, az értelem nagysága, a kedély gazdagsága.

Mi az előbb említett értelmes rovarok mellett, melyek ezen filozophiai tétel ellen tiltakoznak, a rovarvilág páriáját hozhatjuk fel, a legyet, s vizsgáljuk meg először az agyvelő és értelem közti viszonyát. De vajjon a légy nem csatlakozhatik a fennt nevezett értelmes izlábuakhoz? Mondják: »könnyű légy«, »szemtelen légy« sőt azt is: »ostoba légy«! De ez előbbi szidalom annak a fejére esik vissza, ki e szép czimmal illette a tolakodó szárnyast.

Ez értelemmel párosul a tolakodás és könnyelműség, mely bizonyos értelmiségi fok nélkül nem is képzelhető. Azon tolakodó »erények« mindenestre bizonyos értelmiséget követelnek, melylyel néhány együgyű ember birt, kinek nagy agya és kitűnő duczidegei vannak.

Hogy jutunk boncztani uton a legyek értelmiségének magyarázatához? Először kellő szakértelemmel szétbonczoljuk és górcső segélyével az idegrendszer alkotását vizsgáljuk meg. És ne mosolyogjunk e szavaknál! A légynek sok mindene nincs, mivel mi birunk. Így nincs mája, nincs lépe, nincs veséje, hasnyálmirigye, de még szive sem tökéletes, de van helyettök sok más egyebe, így az egész testen elágazó légcsöves szerkezet, hideg fehér vérrrel ellátott belső, tökéletes izmok és idegek.

Ezt nem lehet tagadni, már most az a kérdés, hogy van-e arány az értelem és az idegzet közt. Finom vágással felmetszük a bőrt. Kis és nagy

agyat nem találunk, sem velőrészeket, melyek közül egyik akaraterőre, a másik itélőtehetségre vagy képzelőtehetségre, negyedik nyelv elsajátítási képességre mutat. A többi közt az utóbbiról, miután a zummogó légy nem beszélhet, eleve lemondunk. Az idegrendszerből egy kettős, összefüggő duczsonon kívül mit sem találunk. Nevezetesen elől a fejben a gége fölött egy pár idegducz fekszik — ez minden: más részről a has középvezetékén egy idegducz megy át.

Már ez idegducz megmérése kissé bajos.

Elég az hozzá, a légynek legalább idegrendszere van. Bármily kevesek is idegei, de vannak legalább és e kevés ideg daczára, a légy nem értelem nélküli állat.

Most az a kérdés, hogy nincs-e akaraterője, bátorsága, melyek bizonyára némi értelemre mutatnak!

Ledől sz a pamlag vánkósára, midőn megjelen zummogva a légy is. Mit akar? Közeledben lenni, rajtad, veritékeden. Mihelyt szemedet fölnyitod, elszáll. De mindig visszatér. Oda merészkedik kezéde, halántékodra szállani, bárha minden mozdulatod veszélyezteteti őt. De, elővigyázó, életét nem teszi kockárára.

Legkellemesebb neki lakásainkon élni, jóllehet vannak legyek, melyek épen csak a szabadban élnek, s míg a szobalégy mindenképen betolakodik, addig mások, minő a kék dongó, még ha virágillat által becsaltnak is a szobába, nem sokáig állják ki a szobalevegőt, kisietnek. De miután dongó uram az átlátszó testek tanairól még nem hallott semmit, hát neki megy az üvegnek s gyakran órahosszat halljuk, amint az üvegtáblához ütődve panaszosan zümmög. Miután belátta, hogy itt hasztalan kopogtat, addig keres, kutat, míg kibúvót talál. Ez is az akaraterőre mutat. Az is a fáradhatatlanság jele, hogy a vérszomszagos szunyog, tipoly és a viráglégy órák hosszúságig követi a vándort. Ki re csodálta már a bögölyt, mely a ló hátára telepszik? A ló elüzi farkával a tolakodót, de meg visszatér ez.

Hát a kolumbácsi legyekről ki ne hallott volna, melyek petéiket a marhák orrlyukába vagy egyéb helyre rakják. Meddig kell neki fáradni, míg elhelyezheti, ez is az akaraterő.

Bátorsága is van, hanem sokkal jobban ki van fejlődve itélőképessége. A szabadban több légyfaj szeret a napfényen a leveleken sütkérezni. Ha közeledünk, tovarepülnek, de nem messzire, mert az illető helyet nagyon megkedvelték. Ha már most nyugodtan maradunk, azon hiszemb, hogy tiszta a láthatár, visszajönnek a régi helyökre. Mi, ahogy az iskolás gyerekek a padon fogni szokták, elfogni akarjuk. De a légy észreveszi s mielőtt kezünkkel odaérnénk, tova száll. Hanem azért visszajönnek. Ha most másodszer az utánkapás alatt megérintjük, elszállnak és arra a helyre többé vissza nem térnek.

A megfigyelt tárgy és állapotokra való élénk visszaemlékezés, az üldöztetés, mely gyakran ismétlődik, melyre tudja, hogy ideje korán menekülnie kell, a jövőre nézve mind óvatosabbá teszik. Figyeljük csak meg a mi szobalegyünket különféle fekvő helyzetünkben. Az állatka ismeri kezünk reá nézve veszélyes hatalmát, mert mi e fegyverünket gyakran emeltük reá. Ő addig nem háborgat minket, míg kezünk szabad. De ha irunk, vagy fejünket kezünkre nyugtatva szunyadunk, akkor előszáll, leül homlokunkra, állunkra, orrunk hegyére. Felkelünk, kezünket megmozgatjuk — elrepül. De megint visszazáll

konokul, ha ismét irunk, vagy ha lezárjuk szempilláinkat.

A légy mindig tudja, hol van. Így a vidéken szabadabban mozognak. Szemtelenebbül rajongnak körül, mint a városban, hol gyakoribb üldöztetésnek vannak kitéve, s hol örökösen kergetik: szobákból, termekből, konyhákból, éléskamrákból és folyosókról. De csak hagyjuk rövid ideig nyugodtan, mindjárt nyájasabbak, bizalmasabbak lesznek. Ellenben csak egyszer üssünk közéjük valamely parasztszobában az asztalon levő rajba, rögtön elszállnak s a tetőzeten másznak. Ezek az ő értelmi jelei, melyeket kétségbe vonni nem lehet.

Gondoskodnak magukról, sőt a rendről és tisztaságról is. Ismeretes, hogy a légy mint tisztítja magát. A fésű és kefével ellátott hátsó lábaival tisztogatja magát, lekeféli a szárnyai alá üllepedett port. Ugyanigy az első lábaival a fejét keféli, tisztítja; lábait pedig kölcsönösen, a hátsókkal az elsőket, emezekkel a hátsókat.

És nehogy azt véljük, hogy ráülledett a por teher a kis állatnak s azért kefélközik. Az a por oly kevés teher nekik, mint mi nem érezzük azt a szemert, mely a hajunkra ült. És ha még oly kevés is porosak, mégis tisztítják magokat, mert ez vérükben van.

Ösztön, ösztön! mondja rá a világ. A légynek tisztának kell lennie, miután teste légesőnyilásokkal van ellátva, melynek nem szabad bedugulva lenniök. Ezért született velök a tisztogatási hajlam. De hát a szárnyaknak nincsenek légesőnyilásai és ezek mégis a tisztogatás fő tárgyai, ezekre fordítanak legnagyobb gondot. Tisztítják, mert tiszták, könnyűek akarnak lenni s nem pedig azért, mert külső tisztaság nélkül belső szervezetük megbomolnék és ők elpusztulnának. Hát a szunyog csodálatos ügyességét is ösztönnek nevezik, melylyel tojásait a víz tükrére rakja, hátsó lábaival egymáshoz ragasztja és saktábla alakulag rendezi, s hogy a tojások úgy tűnnek fel, mint egy parányi tutaj.

Az is ösztön, hogy a légy mindig feltalálja ama bizonyos helyet, hova petéit lerakta s eleséget hord, hogy a kikerülő állatkák el ne pusztuljanak? A Syrphus oly levelekre rakja petéit, hol a levelészek, köznyelven levélférgek tanyáznak, hogy majdan a kikelendő álcák, melyek a piócára hasonlítanak, bő táplálékot találjanak. A méhhez hasonló cristal-ok petéiket a trágyába furt lyukakba rakják, az ugynevezett sajtkukaczkok pedig sajtnban kelnek ki, miután anyjok, a sajtlégy petéit tejbe, sajtnba szokta helyezni.

A szülők genialis előrelátása folyán mindig akad a kicsinyeknek táplálék.

Hogy a légy mindig megtalálja a maga táplálékát, s míg az egyik virágporon édegel, a másik pedig más állatok edeléhez férközik, az a testalkatban leli magyarázatát. Hogy a gondos anya azonban kicsinyeinek épen a megfelelő táplálékot nyújtja az által, hogy midőn petéit biztos és táplálékot nyújtó helyekre rakja, — itt megáll ami bölcsességünk. Mi a »veleszületett«, mi az »ösztön« ?!

Miután hagyományai nincsenek, emlékiratait sem írja meg, az állat okos eljárása a titok palástjába van burkolózva, de hát nekünk sikerülhet a határvonalakat egyesíteni az állati ösztön és az értelem között. És mindamellett ő csak egy légy!

Menyegző az eszkimóknál.

Egy észak-amerikai kalmárhajó, a Klytemnesztra nemrég a Róka-szigetek körül kóválygott, majd pedig Vatvak, a nyugati Róka-szigetek egyikének öblében horgonyt vetett, midőn is a hajó tiszti karának s a legénység egy részének alkalma nyílt egy eszkimó menyegzőnél jelen lenni, melyet a jelenlevők egyike megragadó közvetlenséggel ír le egy san-franciskói ujságban.

Az ott lakó eszkimó-főnök nagy kísérettel maga jött a hajó fedélzetére, hogy minket személyesen meghívjon.

A főnök erős alkotású férfiú volt; arczszíne sokkal világosabb, mint a mi edzett, napbarnított, ezer viszontagságot átszenvedett legénységünké. Vonásai az indián jellegre vallottak, s elég természetes észről tettek tanúságot. Leolvasható volt arczáról az is, hogy alattvalóitól engedelmességet vár.

A főnök tetőtől talpig bundába volt burkolva, csak arca volt szabadon. Lánya, ki szintén elkísérte őt a hajóra, nagyon kedves teremtésnek tűnt fel. Nem repülhetett át tizennyolcz nyárnál több felette, vagy hogy találóbban megjegyezzük: tizennyolcz télnél. Ő is egészen be volt burkolózva, mi azonban nem fedte el arányos termetét s parányi lábait, melyek művészileg szőtt moccasinokba (harisnya) voltak bujtatva. Vonásai épen oly indián jelleggel bírtak, mint atyjáéi, arca tojásdad, álla kicsiny, a csinos száj vakító fehér fogsorokat tüntetett elő.

Mi másnap partra szállottunk, jól elláttuk magunkat ajándékokkal, melyeket a főnöknek s a boldog párnak szántunk; hoztunkrumot, üveggyöngyöket, takarót, vörös kalikót, egy magas tetejű kalapot, egy nagy, de olcsó tükröt, s egy fazék közönséges dísznózsirt, melyet kormányosunk elég bölcsen keleti rózsao-lajjal illatoztatótt.

Ott bolyongtunk a tömeg közt, mely szakadatlanul lármázott; ütötték a dobot, mely fókabőrrel készült, szóval fülszakgatón zsvajogtak. — A tömeg hosszú menetben, melynek élén a főnök és kapitányunk lépdelt, vonult a közeli falu felé. De hát mi tárult fel előttünk? Jégsivatag. Könnyörtelenül meghurczoltak a jeges tájakon, midőn embereink közül többen lezuhantak valamely mélyedésbe, min aztán a barátságos eszkimók roppant kacajra fakadtak, de aztán hűségesen kísérették őket. A meredek partvidékről egy völgybe érkeztünk, mely két hatalmas hófalzat közt nyílt. A völgyben állt a falu. Mindenfelé örömtüzek csillámlottak, melyeknek anyagát a sziget nyomoru cserjéi, s a czethal-zsiradék szolgáltatta, mely épen nem árasztott kellemes szagot, s hozzá az a kábító dobpergés, lárma — bizony már-már azt hittük, hogy egyenesen a pokolba megyünk. Pedig még csak a visszatetszés látszatától is óvakodnunk kellett, mert kinyilvánították, hogy ez mind a mi tiszteletünkre történik, s felszólitottak, hogy vegyünk részt az általános ujjongásban. Embereink erre amerikai nemzeti dalokat énekeltek, mire a kedves eszkimók oly elragadtatásba jöttek, hogy tánczra kerekedtek ez épen nem tánczdallamok mellett. Tánczuk, bár egyes ugrádozásokból állt, nagyon hasonlított az éjszak-amerikai indiánok skalp-tánczához. A tömegből végre a főnök házába vezettek. E »ház« nem volt egyéb, mint egy négyszögletes mélyedés, melynek oldalai harmincz láb hosszúságúak lehettek, a falzat pedig négy láb magasságú volt, s

részint agyagból, részint kőből volt emelve. E falon nyugodott a tető, mely czethalcsontokból volt rakva, s úgy tűnt fel, mint valami óriás madárfészek. A czethalcsontok ismét fókabőrökkel voltak fedve, s így az egész alkotvány, könnyűsége daczára is, száraz tetőzetet alkotott. A tető közepén volt egy négyszögletes nyílás, a füst s a millió undort gerjesztő szag kiszállása végett. Benn a talaj közepén tűz lobogott, ugyanazon anyagok égtek benne, melyek a kunyhók körül, s melyek mind a világosságot, mind a meleget egyaránt szolgáltatották. A ház, vagyis a mélyedés oldalain voltak az özvegy főnök, leánya, s a tiz emberből álló testőrség alvó-kamrái. A leány hálószobáját a többiétől egy függöny választotta el, mely hajdan abrosz lehetett valamely hajón. A falakon fegyverek, hálók, s más halászati és vadászati kellékek függtek, a földön szanaszét is azok hevertek, s nagyon vigyáznunk kellett, hogy valamelyikbe meg ne botoljunk. Egy kis pihenés után, mialatt meleg rumot ittunk, melyből a főnök kíséretével együtt ugyancsak kivette részét — kijelentették, hogy most a nekach kaete szeriartása kezdődik, vagyis a házasság felek hozományainak kicserélése. Mi tehát felkerekedtünk, kimentünk az alacsony ajtón, mely inkább egy kutyaól bejáratához hasonlított, s a hús levegőre értünk. Szabadon fellélegztünk!

Innen a »tanács-terembe« mentünk, mely nem volt egyéb, mint egy mély hóvölgy, köralakban kivájva. A kör közepén volt a vőlegény ingó vagyona. Állt pedig ezekből: két csolnak, nyársak, ívek, nyilak, egy rozga puska, tizennyolcz vidrabőr, hatvan fókabőr, egy katona-zubbony, hálók s más halászati eszközök, és néhány mázsa rozsmárfog. Az egésznek értéke lehetett mintegy hatszáz dollár.

Eszkimó szokás szerint e tárgyakat a menyasszony szüleinek megkértszerezni kell, hogy az ifju férjnek módot nyujtsanak azon nagy feladat megoldására, melyet egy család alapítása elé tűz.

Nem sokára megjelentek az örömapa emberei, kik mindent, mit a vőlegény birt, kétszerezve hoztak. Csak a katonazubbonyt nem tudták előteremteni. Mi hát helyébe ezt a magas tetejű kalapot adtuk, melynek láttára általános örömujjongásban tört ki az egész násznép.

A kalap pedig egy óriás nagyságú czilinder volt, mely egykor San-Franciskóban komikus előadásoknál szerepelt, s most Isten tudja, hogy került hozzánk? Egy eszkimó hölgy csecsemőjét akarta behelyezni. másik azt állította, hogy az egy roppant nagy ivőedény, hanem azt mindenki elismerte, hogy valami rendkívül csodálatos portéka!

A kiházásitási tárgyak kitétele után előjött a menyasszony s a vőlegény ingóságait kritikus szemekkel nézegette, midőn azonban a czilinderhez ért. harsogó kacajban tört ki, s azt kérde a tolmács-tól, hogy mire való ez a furcsaság? Megtudván, hogy mi az, a kalapot fejére tette, s az egész szer-tartás alatt viselte.

Ezután megjelent a vőlegény — az előbbkelő ifjak egyike — bátyjainak s hugainak kíséretében, kik az ifju arát átkarolták s hizelgő, egyszersmind találó bököket mondtak neki.

Ezután szünet állt be, mely csend uralkodott, melyet csak a közeli lángok sustorgása, s a távoli farkasok üvöltése tört meg. Oly nyomasztó volt ez a csend, hogy nagy tehertől szabadultunk meg, midőn a bejáratnál álló tömeget oszolni láttuk, melyből néhányan minden kigondolható módon a földön

csuszkáltak. Ezután az általános hallgatás közepett előjött egy csomó eszkimó, egy kutya-szánkót huzva, melyen a főpap ült, én pedig mondhatom, hogy soha életemben nála förtelmesebb jelenséget nem láttam.

Az övig meztelen volt, teste halzsírral bekenve, s különböző színűre festve. Fején tiaraszzerű medvekörmökéből készült fejdísz volt, s az egészre egy jegesmedve koponyája borítva. Vállaira két nagy, rozmár-fog volt erősítve, melyek egyenesen égneek álltak s mindenféle szalagokkal és vörös flannellel fantasztikusan teleaggatva. E flannel pedig egy vízbe fult és kihálászott matróz ruhájából került. Az övtől a talpig vidrabőrökbe volt burkolva. Jobbjában a főpap lándzsát tartott, baljával pedig az ifju párt inté magához, mire aztán az egész gyülekezet örömrivalgások közt felugrott, s ugrándozva járta körül a főpap szánkóját.

A főpap csendet parancsolt, mely mintegy tíz perczig tartott. Azután a vőlegénynek megparancsolta, hogy feküdjék hanyatt, majd meg a menyasszonynak hagyta meg, hogy jobb lábát vőlegényének torkára helyezze, mit ő látszólag kedvetlenséggel teljesített. A vőlegény e helyzete közben megmagyarázta a főpap, hogy ez lesz a sorsa: lábbal fogják tiporni az emberek, ha hűségét megszegi. Aztán megengedte, hogy felkeljen, mire a vőlegény a főnökhöz ment, ki lándzsát szegezett melléne, és azt mondá, hogy ez lesz a sorsa, ha hűtlen lesz. Aztán atyjához vezették a vőlegényt, ki kötelet vett kezébe s azt mondta, hogy ezzel fogja fiát agyonverni, ha hűség-esküjét megszegi. Végre mindnyájan lándzsát szegeztek melléne, s halállal fenyegették, hogy ha nem marad hű mátkájához. Ezután a nagy izgatottságtól földre rogyott a vőlegény s fejét a földre fektetve, így kiáltott fel: »Hű leszek, hű leszek!« mire aztán arája gyöngéden fölemelte.

Most a menyasszonyra jött a sor. A nők körbe fogták s csontkésekkel fenyegették, ha hűtlen lesz férjéhez. Ő hallgatott. Aztán a főpaphoz ment, kinek kezeibe hűségi fogadalmát letévé, vőlegényét hívta magához és átkarolta.

De hála az égnek, hogy véget ért a hosszadalmas szertartás, mert kemény hideg volt. A főnök házába térve, mindent megváltozva találtunk. A földön párolgó csészék álltak, bennök az ételek. A tálak oly szorosán álltak egymás mellett, hogy a vendégeknek le kellett guggolniok, midőn egyet felvettek. Mi ott ültünk a főhelyen, a főnök s a boldog pár mellett. A főpap intésére buzgalommal a falatozóshoz láttak. A menü következő volt: czethal-szalonna, száraz halak és forró halzsír. Mi bizony betegek voltunk már csak a nézésétől is. Örömet odaadtuk a nekünk szánt adagokat környezőinknek, kik nagy örömmel vették át, s boldogan fogyasztották el. A menyasszony is derekasan evett: oly sebesen mozgott a szája, mint a vidráé, s oly élvezettel rágesált gyönyörű fogaival, mintha a legízletesebb csemegét enné.

A lakoma végezte után ismét abba a hóvölgybe mentünk, hol újabb látványosság várt reánk. A tér közepén hóból egy kunyhót rögtönöztek, bőrökkel beborították s belül is lakhatóvá tették, hogy benne az ifju pár a mézesheteket élje, s még hősánczokkal is körülövezték. A kunyhót minden élelmi szerrel bőven ellátták, s ha már a házassági imát is elmondták, oda másnak belépni nem szabad.

A törzs férfiai körbe álltak, arczal kifelé! A vőlegény is köztük volt. Ezután a főpap csendet

parancsolt, s meghagyta a menyasszonynak, hogy válaszsza ki közülök azt a férfiut, kinek neje akar lenni. Az ara még botorkál egy kissé, mintha nem tudná, hogy hol van az ő szíve választottja. Megállt, megigazitotta fején a czilindert, mely még mindig rajta volt, s gyermeki pajzansággal ment egyik férfitől a másikhoz, míg végre az igazit feltalálva, annak vállára ütött, s a körbe vezette.

Ezután a férfiak visszavonultak a térről, s a nők képeztek kört, maguk közé vevén a menyasszonyt is. S a vőlegény szintugy cselekedett, mint előbb arája.

Végre mindnyájan visszavonultak, a főpap, főnök és az ifju pár kivételével. Nekünk mint különös vendégeknek, megengedtetett az ott maradás!

A fiatal pár letérdelt, arczal a nap felé, mely már bucsuzóban volt, s vörös fényárba vonta a térdelők arczát, mi e jelenetben megható kép volt. Kezöket egymásnak nyujtva imát rebegtek, melyet a főpap után mondtak, mire a főpap összeadta őket. Aztán láttuk a főpapot teljes dicsfényében. Nyivogó, átható szózatokat rebegett a nap felé, szavait élénk taglejtéssel kísérve, majd tánczolni kezdett oly könnyedén, oly széditően, mintha pehelyből lett volna. Ez ima volt a naphoz — mint később megtudtuk — hogy a fenséges nap őrizze, óvja az ifju párt, áraszsza reája minden áldását. Az ima elmondása után kiosztottuk ajándékainkat a főpap, főnök és az ifju pár között. Leirhatatlan örömmel és köszönettel fogadták mindannyian.

Mi pedig e szent körből azon meggyőződéssel távoztunk, hogy habár e szertartásokban sok a pogány jelleg, s ha némi tekintetben kissé eszelős jelenetek is fordulnak elő: az egésznek mélyebb értelme s jelentősége van.

A hősies bánásnak, melylyel a hűség-fogadalom alatt az ifju párt fenyegetik, legalább egy jó erkölcsi eredménye van: az eszkimóknál nem ismerik a válópöröket.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A ki egy császárnét tanított — illemre Fleury gróf most nagyon érdekes könyvet adott ki Párisban. Csupa jellemző intimitás a 18-ik század végén és a 19-ik elején szerepelt historiai alakokról; talán valamennyi között legérdekesebb fejezet az, a mely Despreaux-ról, a híres »udvari táncz- és illemtanárról« szol, részleteket adva a kecsesség e nagy mesterének naplójából is. Napoleon őt bizta meg az udvari ünnepek rendezésével is, sőt neki jutott az a megtisztelő föladat is, hogy Mária Lujzát Compiègne-ben »tánczra és illemre« tanítsa. A föladat, írja Depreaux, nem volt könnyű. A császárnét csak nagy ügygyel-bajjal lehetett »a mozgás magasabb rendű gráciájára« rászoktatni. Maga Napoleon mondotta egyszer Depreauxnak, mikor előadás közben a terembe lépett:

— Nehezen megy a mesterség ugy-e?

Azután a császárnéhoz fordult, megczirógatta az arczát és így szolt hozzá:

— Mindent meg kell tennie, a mit Depreaux mester mond, mert a mig ő nem ereszti, nem viszem Párisba.

Azután a vállára tette a kezét és odaszólt a tánczmesternek:

-- No, Depreaux, most huzza nekünk!

A táncmester, spádával az oldalán és a háromszögletű kalappal hegedülni kezdett, Napoleon pedig tánczra perdült először a feleségével, azután csak ugy magában »ugrált, mint a bakkecske, írja naplójában Depreaux, mert jól tánczolt ugyan, de csunyan, grácia nélkül. Mert császárrá lehet valaki, de művésznek — születni kell.«

Egy sóhegy. A jelenkor legnevezetesebbjei közé mindenesetre az a sóhegy tartozik, mely az »Észak Amerikai Egyesült Államok« legnyugatiabb oldalán emelkedik, és Madew Valleytől 20 angol mértföldnyire, Colorado folyótól 17 mértföldnyire terjed. E csodálatos hegy mereven áll a sikon, mintha hirtelen a földből nőtt volna ki 400 lábnyi magasságra. Alkatrésze tisztá kristályosodott só, a nélkül, hogy sziklával vagy földdel volna elegyülve, s mintha üvegből volna, oly átlátszó. Midőn a nap rásüt, sugártörése a legcsillogóbb színekben játszik.

A nő ára. Vilton, egy tudós világjáró nagyon érdekes cikket közöl egy francia folyóiratban, elmondván, hogy a világ különböző részein, a vadembereknél, a hol csakugyan veszik az asszonyt: mi a feleség ára? A vadember, írja Vilton, nem oly szerencsés, mint civilizált embertársa, a ki ráfizetéssel kap asszonyt: neki meg kell vásárolni a nőt, a kit hitvesül kiszemelt. Az ár a különböző országok, népek és a társadalmi és vagyoni helyzet szerint is változó. Ugandában egy csinosabb lányért rendszeren négy bikát fizet az apósának a legény, ezenkívül egy táskát töltést és hat varrótűt. Lehet azonban ennél olcsóbban is házasodni. Viltonnak egy pár czipőért kínáltak egy elég takaros feleségnek valót. — A kaliforniai karokoknál husz kagyló az eladó lány rendes ára, de ha nagyon szép a lány, negyven is elkövetelnek érte. — A kaffer legény öt tehenért veszi a feleségét, de ha csinos a lány és módos a legény, tizet is megad érte. Gazdag legény mindig drágábban veszi a feleségét, mint a szegény legény, noha a leány az apjától, anyjától soha se örököl. Ha nincs fiugyermek, minden örökség az elhalt legközelebbi férfirokonáé. A híres szép navaja törzs leányainak ára fejenként tizenkét ló, drága a szamojéd lány is, a tatár leányt annyi vajért adja az apja, a mennyit a lány nyom. A mizhmisz törzsnél a gazdag legény husz tehenet ad a menyasszonyának, de a szegény egy disznóért is kap feleséget Unyoróban rátára is kap asszonyt a házasulandó legény: a leányt azonban csak akkor kapja meg, ha az utolsó részletet is kifizette. Afrika és Dél-Amerika több törzsnél az a szokás, hogy a legény munkával fizet a mátkájáért. Beszegődik szolgának, mint annak idején Jákob, a leendő apósához és ha becsülettel kiszolgált a meghatározott időt, elmehet a leánnyal együtt. A Manzoni-föld vadembereivel két szarvasagancs a menyasszony ára, de bizony akad megszorult vagy könnyelmű apa, a ki odaadja a gyermekét — féláron is.

Egy lóerő. A technikában ez a meghatározás, mint a kifejtett munkaerő mérő-egysége igen nagy szerepet játszik. Egy lóerő akkora erőt jelent, a mekkora elegendő arra, hogy 75 kilogram terhet egy másodperc alatt egy méternyi magassáig emeljen. A valóság azonban az, hogy egy ló rendes körülmények között még félakkora erő kifejtésére se képes, úgy, hogy ha a lóerőt csakugyan a valóságnak megfelelően állapítanak meg; nem 75, hanem csak 30 kilogramot kellene egységnek elfogadni. A mos-

tani meghatározás James Watté, a gőzgép föltalálójáé, a históriája pedig következő: A legelső, a ki Watt találmányát — kísérletképpen — alkalmazni hajlandó volt, egy withreadi sörgyáros volt. A gép árára ugy egyezett meg a föltalálóval, hogy a szerint fizet neki, a hány lovat a gép a szivattyuzás munkájában pótolni tud. Watt beleegyezett, az élelmes serfőző pedig természetesen kiválasztotta a legerősebb lovat és a kitüzött hat óra alatt ugy meghajszoltatta a szegény párát, hogy az másnap beledöglött az erején fölül való munkába. A gazdájának azonban nagyobb hasznot szerzett, mint a mekkora kára az elhullása volt, a ló erejének pedig nagyobb dicsőséget, mint a mekkora megilleti.

A szép asszony lába. Könnyen megbocsátható asszonyi hiúsággal beszél el Berry hercegnő emlékirataiban ezt a kis történetet, amely a francia királysághoz és uralmához annyira hü és ragaszkodó Vendée egyik polgáráról szól. A chéne-i ütközet után történt, hogy a hercegnőt, akit Charette báró és néhány szolga kísért, három vendée-i vezette Bretagne lápos vidékén át, hogy az üldözők elől menekülhessen. Hét órát gyalogoltak a sötét éjszakában, miközben az eső folyton verte őket, amig elérték a sűrűségben épített kis tanyát, ahol a hercegnő egy napra biztonságban érezhette magát. A Bretagne-t megjárta utas jól tudja, hogy ezek a kis házak annyira el vannak rejtve a fák és cserjék között, hogy néhány lépésnyiről sem lehet észrevenni hogy ott emberek laknak. A hercegnő élete egyidőre tehát meg volt mentve, ha ugyan áruló nem akad. Ugy látszott azonban, hogy valamennyi vendée-i hü és megbízható ember. Alig pitymallott ugyanis, észrevették, hogy az egyik paraszt hiányzik. A másik kettő nem tudta megmondani, hová lett a társa, megesküdtek azonban, hogy áruló nem lett, valószínűleg a ködös éjszakában a lép közé tévedt s az ingoványban szerencsétlenül járt. A kétségbeesett menekültek jóformán még alig tudták, mihez fogjanak, amikor megpillantották az árulónak hitt parasztot. Charette báró szemrehányással halmozta el a szegény embert, aki különösen nézett a hercegnőre, majd a lábára pillantott s élénk pir borította el az arcát. Én azt gondoltam, mentegetőzött a derék ember, hogy nincs a világon oly kicsiny lába senkinek, mint a herceg-asszonynak. Az ő lábanyomán könnyen megtalálhattak volna bennünket s hogy ezt lehetetlenné tegyem, a hercegasszony idevezető utjának a nyomát az éjjel eltiportam.

A legrégibb biblia-kézirat, Szíriában nagyon becses fölfedezést tettek. Mózes öt könyvének egy szamaritánus betűkkel írt héber nyelvű kéziratára akadtak, amely alkalmasint a legrégibb minden eddig ismert biblia-kézirat között. A rajta lévő fölírás szerint a Hedsira után 116-ban, tehát a keresztény időszámítás 735-ik esztendejében készült. A bibliának ilyen régi hébernyelvű kéziratát eddig nem ismerték. A kézirat teljes és rendkívül érdekes benne az, hogy egyes részei a biblia későbbi kéziratától és mostani szövegétől különböznek. Ez, úgy vélik a tudósok, alkalmas lesz arra, hogy bizonyos, régtől vitás kérdéseket tisztázzon. A nagyértékű lelet most Kairóban van, ahol Leidán, a Royal Asiatic Society tagja és megbízottja, kiváló arab történetíró őri és tanulmányozza.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

A rejtelmes sziget.

Regény. Irta: Verne Gyula, átdolgozta: Szász Károly.

(Folytatás.)

Tizedik fejezet.

Bányász-műtétek.

A nap további része kedélyes társalgásban és tervezgetésekben telt el. Ámbár helyzetük tisztázása teljességgel nem vezetett valami biztató eredményre, gyarmatosaink egyáltalában nem csüggedtek el. Már is annyi segélyforrását ismerték fel szigetüknek, hogy az ott való megélhetés tekintetében, habár nehézségekkel és nélkülözésekkel is, legkevésbé sem kételkedtek.

Csak ez egy napon is, délelőtti sétájokban, a fókacsoportot és az osztriga-telepet találták, melyek főbb-kevesbbé. mind hasznosíthatók voltak, legalább jövőre.

Fontosabbak voltak mindezeknél a mérnök észleletei, melyeket a sziget ásvány- s ércztermékei körül tett. Ő már első kirándulása alkalmával észrevette, hogy a sziget kőzetei erősen ércz- s jelesen vastartalmuak és hogy kőszén is. közel a felülethez nem egy ponton bővíben található. Utóbb még részletesebb vizsgálat alá vevén a dolgot, gazdag vas-kőtelepeket talált. A vas nem szokott tisztán előfordulni a természetben, hanem vagy élennyel, vagy kénnel vegyülve, de attól aránylag könnyen megtisztítható és pedig vagy olvasztó-kemenczék által, vagy még gyorsabban és egyszerűbben az ugynevezett katalán-módszerrel, mely abból áll, hogy a vastartalmu termésköveket összezuzva, kőszén-rétegekkel vegyesen rakják össze s erős tűz által hevítve, azokat kén- és élenytartalmuktól a meleg által szabadítják meg. Smith Cyrus ez utóbbi módot választotta és pedig azt is legegyszerűbb alakjában, amint kétségkívül az első kovácsok, Ádám ősapánk unokái, Tubál-Káin és fiai is gyakorolhatták, t. i. olvasztó-kemencze nélkül, csak a hevitendő érczeknek, szabadon, koczkalaku tömbökbe való összerakásával. De még ez egyszerű módszerhez is kellett valami eszköz, t. i. egy pár erős lélekzetű fuvó, a tűz élesztésére. S a mérnök e célból a kis szigetkén észrevett fókákra vetette magát.

Bevárták az apály óráját, mikor a gondosan kikeresett gázlón térdig vagy legföllebb czombig érő vízben juthattak a szigetkére. Cyrus először lépett most arra, társai másodsor, mert őket a léghajó azon tette volt le.

Pencroff jól ismerte a fókák természetét, melyeket a vízben nagyon nehéz elfogni, mivel éppen oly jó bukók mint uszók, ellenben a szárazon, ahol rövid és esetlen lábaikkal nem igen tudnak segíteni magukon, annál könnyebb. Azt tanácsolta tehát, hogy álljanak lesbe, míg néhány foka kimászik a vízből s a fővényen letelepszik és a verőfényben sűtkérezve nemsokára elalszik. Meghuzták tehát magukat a bokrok között s nem vették üzöbe sem a kövér pingvineket, melyeknek úgy sem vehették volna hasznát, sem egyéb vízi madarakat, nehogy azok üldözése által zajt támaszszanak s a fókákat elri-

aszszák. Ezek csakugyan úgy tettek, mint Pencroff előre látta. Hat vagy hét foka heveredett le a fővényen s ott sűtkérezett a nap melegén. Mikor már elszundikáltak, vadászaink egyszerre kiugrottak les-helyökből s a tenger felé visszavonulás utjára elváltak az állatok elől. Akkor botokkal rajtok ütöttek s a két legnagyobbat sikerült orraikra alkalmazott kemény ütések által annyira elkábítaniok, hogy hatalmukba estek, míg a többi csakugyan elmenekült. De a kettő éppen elég volt embereinknek mostani céljukra.

Hogy testök nagy tömegét hurczolni ne kelljen, a tengerész és a néger mindjárt neki estek, s lefejtették bőrüket, úgy hogy alig egy órai idő alatt a mérnöknek két nagy és ép fókabőr állott rendelkezésére. S ezzel — a dagály még nem térvén vissza — siettek is szigeti barlangnyílásukhoz, a »Kemény«-hez.

Másnap a két bőr megtisztításához s a fuvók készítéséhez fogtak. Műszerek teljes hiányában ez nem csekély munka volt. Különösen az összevarrás, vagy inkább aggatás, tuskékből s fahéjából hasogatott erős és szijas fonállal, hogy a műszer oldalt ne szeleljen, egypár napi munkát vett igénybe. A fuvók nyomóját fahasábokból, fuvócsövét pedig kemenczékben e célra égetett cserépből készítették. Három teljes nap telt bele, míg a két fuvó elkészült.

Most már arról kellett gondolkodni, hol állítsák föl a kovácműhelyöket. Barianglakásuktól az ércz- és kőszentelepek sokkal messzebb voltak, mintsem hogy a sulyos kövek és szén oda hurczolására gondolhattak volna. Sőt mindennapi munka után éjjeli szállásra oda visszatérni sem lehetett. Miután azonban a téli időszak még távol volt, a szabad ég alatt is el lehetett tölteni az éjszakát s különben is a téli szállás kérdése még eldöntendő vala: azt határozták, hogy néhány napra való élelemmel ellátják magukat, amit egyébiránt utközben is gyarapíthatnak, magukkal viszik a szükséges edényeket s egyéb kevés eszközeiket s a hely színén települnek meg és lel-helyén fogják az érczet és kőszentet fölhasználni.

A nap egészen eltelt a készülődéssel, átköltözéssel, utközbeni vadászatással különösen kängurukra, ami közben egy párt szerencsésen el is ejtettek: úgy hogy csak másnap, — ami már ápril 21-ke volt — kezdhettek a tulajdonképeni kovácmesterséghez.

Smith Cyrus, egyelőre csak Harbertet véve magához, kiment a legalkalmasabb lelhely keresésére, ahonnan a vasérczet összeszedhessék. Közel a patak forrásához találták azt, ahol — az északkeleti oldalra néző magaslat aljában — az egész kőzet gazdag vastartalmunak mutatkozott. Oly természetű kő volt ez, mely legjobban megfelelt a mérnök által alkalmazni szándékolt katalán-módszernek, és pedig ennek Korzikában szokásos legegyszerűbb alakjában. Mert a tulajdonképeni katalán-módszer mély beásásokat, mintegy a földbe vajt kemenczékét kíván, melyekben a vas- és kénércz egymásra rakva rétegekben, a tűz által olvasztatik össze. De Smith Cyrus egyszerűsíteni akarta ez eljárást s csak a föld színén akarta kőbökbe rakni — és úgy hevíteni — az olvasztandó érczeket.

Megtalálván az alkalmas ércztelepet, hirt adtak

a többi társaknak is s azok is oda jöven, neki kezdtek a bányásmunkának.

A vastartalmu köveket nem kis erőfeszítéssel szedték föl s zúzták össze és rakták, a hasonlókép összezuzott kőszénnel, rétegenként, embermagasságu koczkatömegbe. A tűz meggyújtása után a hatalmas fuvók folytonos munkája, fölváltva szintén teljes mértékben igénybe vette gyarmatosaink erejét. De megfeszített munkájukat oly siker koronázta, hogy már április 25-kén több darab kovácsolható vas volt birtokukban. Az első darabból kalapácsot készítették, lehet gondolni, mily nehézségekkel s mégis mily tökéletlenül, de már annak segítségével sokkal könnyebben ment a többi, mert a katalán-módszerrel nyert vas, ha megaczélosítatik, nemcsak vörös izzó, hanem hidegebb állapotában is meglehetősen kovácsolható.

De az ez uton nyert ércz egyelőre nem annyira tiszta vas állapotában a leghasználhatóbb, hanem inkább aczélos állapotában. Az aczél ugyanis vas és szén vegyülete, melyet vagy olvasztás és öntés által lehet előállítani, vagy a tiszta vasból a kellő mennyiségű szén hozzáadásával. Cyrus ez utóbbi utat választotta, mivel tiszta vassal rendelkezett. S ez sikerült is neki porrá tört szén segítségével, egy a földbe ásott katlanszerű kohóban. Ebből aztán ügyesen betanított s vezetett kovácslegényei — Pencroff és Nab — segítségével mindenféle, bár durva és kezdetleges, de mégis használható eszközöket — kalapácsokat, fogókat, szegeket stb. — birt előállítani, melyekkel a további szükségletekre nézve, már mehetett valamire.

Május 5-dikére a bányászat és kovácskodás ez első korszaka, — mint a hirlapiró napló-jegyzeteiben nevezte — szerencsésen véget ért s gyarmatosaink visszatérhettek ideiglenes lakásukra, a sziklabarlangba, vagyis a »Kemény«-be.

Most már annyira voltak, hogy ez első időszak befejeztével némi pihenést engedhettek magoknak a körültekintésre s a további munkálatok iránti tervezésekre.

Tizennegyedik fejezet.

A téli szállás kérdése.

Május elején téli szállásról gondoskodni kissé korainak tetszik talán. De nem kell elfeledni, hogy menekültjeink a déli félgömbön voltak, ahol a nap-tár épen fordítottja a miénknek.

Valóban, másnap — május 6-ika volt, ami az északi félgömbi november 6-ának felel meg — úgy látszik ideje volt már a téli szállás kérdésével foglalkozni. Fölötte nagy hidegek- és fagyoktól ugyan nem félhettek, mert a Lincoln-sziget fekvése, az északi félgömbön Sicilia vagy Görögország éghajlatának felel meg, ahol redesen + 10—12 C. fok a tél közép hidege, de néha nagyobb hidegek, fagy s hózivatarok is fordulnak elő. Hogy a sziget e részéből, mely a tó és patak édes vizével, erdőkkel s ércztelepekkel és jó agyaggal volt ellátva, nem lesz czélszerű eltávozniok s a tulsó oldalra menniök, ahol mindezt nélkülözniök kellene, s amellet a délnyugoti hideg szél sanyarúságainak is ki volnának téve: az iránt tisztában voltak. De a mostani barlang sem felelt meg egészen egy téli lakás igényeinek. Nagyon is ki volt téve szélnek és hidegnek, sőt mint egyszer már tapasztalták, a tenger ostromának

is. Aztán, ha a szigeten vadállatok tartózkodnak, melyek a tél közepette bizonyosan elő fognak jönni rengetegökből, azoktól sem volnának eléggé védve, sőt nem lehetetlen, hogy a távoli maláji szigetek vad és vakmerő kalózái is egyszer vagy másszor ide bátorkodnának s megtámadhatnák őket.

Pencroff szerint, miután téglájok s vasuk van, faragó eszközökben s fában sem szenvednek hiányt, legjobb lett volna annak rendje módja szerint házat építeni; de az sok bajjal jár és nagy időbe kerül: hátha a tengerre néző sziklafalban valamely alkalmasabb lakást nyújtó üregre is akadhatnának, vagy más ponton is a természet valamely lakályosabb helyről is gondoskodott volna számukra. Elindultak tehát, hogy a környéket e szempontból vegyék a legszorosabban szemügyre. De a gránit-sziklafal, bár egész hosszában a legpontosabban átvizsgálták, madárfészeknek szolgáló kisebb repedéseknél egyebet nem mutatott föl.

Aztán a tó és patak környékét vették vizsgálat alá. Sűrű, bár nem rengeteg erdőkben jártak itt, minden perczen készen tartva botjaikat s kezdetleges lándzsáikat, ha netalán valamely veszélyes vadállattal találkoznanak. De úgy látszott, a vadak, ha általában vannak a szigeten, a déli részek rengetegebb erdőiben tartózkodnak. Egyizben azonban Top egy hatalmas kigyót látott, mely sziszegve emelte fejét s szembe nézett a bátor kutyával, mely a maga részéről oly merészen és rendületlenül állotta a kigyót, mint akár egy fogoly-madarat állott volna. A kigyót Cyrus szemügyre vette s kijelentette, hogy nem mérgező fajta, mert az ugynevezett gyémántkigyók közé tartozik, melyeket a dél-uj-walesi benszülöttek meg is esznek; de azért lehet, hogy e sűrűben lesznek olyanok is, amelyeknek marása halálos lehet, mint a villás farku viperaké. Top, bár az első perczen a meglepetés lekötötte, csakhamar kedvét lelte a kigyóvadászathoz s urának kellett őt visszatartani, hogy mindig kigyók után ne szaladgáljon.

A Grant-tó körüli szemlélődések eredménye az volt, hogy miután e tavat a bele ömlő patak bőségesen látta el vízzel, bizonyosan kellett valahol lefolyásának is lennie, mely vize feleslegétől megszabadítsa s föltehető volt, hogy a természet e lefolyást úgy alkotta, hogy az menedékül szolgálhat. Ezt a lefolyást kellett tehát mindenekelőtt fölkeresniök. A tó északnyugoti oldalán ezt hiába keresték. A keleti oldalon indultak el ezután s nem csekély volt a mérnök csodálkozása és bosszankodása, hogy ott sem talált semmit.

(Folyt. köv.)

A patagón-testvérek

Elbeszélés a cirkususz-életből.

Nem voltunk rokonok, mert társamat John Griffithnek hívták, az én nevem pedig William Waldon, hanem azért a falragaszokon, programokon mindig patagón-testvérek név alatt szerepelünk. Egyik igazgatónk találta ki számunkra ez elnevezést, s mivel a közönség már így ismert meg benünket, meg is tartottuk közös nevünket.

Egyébiránt nagyon egymáshoz illők voltunk, testalkatunk csaknem egyforma volt, s ha neki nagyobb volt valamivel az ereje, én ügyesség dolgában múltam felül őt, könnyebb, hajlékonyabb voltam.

A mi fő: nagyon jól értettük egymást, ismertük egymásnak minden mozdulatát, s kitűnően értettük egymás kezére dolgozni. Pályánkat, mint eróművészek és voltigeurek, Londonban kezdtük, de később bejártuk Anglia minden nagyobb városát, végre, megunva a barangolást, bár még fiatalok voltunk, visszatértünk Londonba és mr. Jamer Nice Belvederejébe szerződünk hetenkint hét-hét font fizetéssel.

Közösen laktunk mrs. Morisonnál, egy szegény özvegy asszonynál, kinek férje légszesz-felvígyázó volt. A míg élt, csak meglehetősen volt a sorsuk, de midőn a kenyérkereső meghalt, nehéz idők következtek mrs. Marisonra és leányára Alicera, a kit mi, anyja példáját követve, csak Allynak hívtunk.

Ally gyönyörű kékszemű, halvány arcú leánya volt, s én napról-napra több érdeklődést éreztem iránta. Mindig több-több időt töltöttem otthon, hogy körében lehessenek, s a mint én otthon-ülő kezdtem lenni, John is kevesebbet járt a sörházba s szépen elbeszélgettünk odahaza.

Az idő telt és én mindinkább éreztem, hogy a kis Allyba szerelmes vagyok, s észrevettem, hogy ő is jobban szívelhet engem, mint Johnt. Egy délután, midőn csak ketten voltunk a szobában, megfogtam Ally kezét s szóltam:

— Hajlandó-e meghallgatni? Valamit szeretnék önnek mondani.

A lány majd piros, majd halvány lett, s keze reszketett az enyémben.

— Kedves Ally, — folytattam — én egyszerű ügyetlen modoru ember vagyok s nem értek a szép szavakhoz. A jövő hónapban leszek harminczkét éves. Nem dicsekszem magammal, mert én foglalkozásomon kívül semmihez sem értek, alkalmam nem volt magam kiművelni. De van melegen érző szívem s szeretem önt. Nem állítom, hogy ön előtt más nőt még nem szerettem, de annyit mondhatok, hogy ön az első, a kit feleségemül óhajtanék. Ha nem idegenkedik tőlem, fogadja el kezemet és én hű férje leszek.

Hogy aztán mi történt, nem tudom elmondani, csak annyit tudok, hogy ő a keblemre borult, hogy én össze-visza csókoltam arcát s hogy így talált mrs. Morison is, ki előbb meglepettnek látszott, de aztán csakhamar könnyes szemekkel adta beleegyezését.

Végtelen boldog napokat éltünk aztán, csak az kedvtelenített, hogy John napról-napra hidegebb lett hozzám, ha odahaza volt mindig mérges volt, hozzám alig szólt, s ha igen, hát nyers hangon, mint ha belém akarna kötni. Lassankint elmaradt hazulról s a napot ismét a sörházban töltötte, mint azelőtt.

Rosszul esett, hogy egyetlen barátom, kivel azonkívül sorsom is szorosabban összekötött, ily rideg s elhatároztam, hogy megbékéltetem. vagy legalább megtudom tőle, miért változott mdg irántam. Egy délután felkerestem a sörházban; a szobában egyedül ült, előtte szokott fedeles kancsója, mely kipirult arczáról ítélve, ezen a délután nem egyszer ürült már ki.

Midőn megpillantott, szemében vad tűz lángolt fel s valamit morogva a foga közt félre fordítá fejét.

E fogatátás nem riasztott vissza. Leültem mellé s kezét nyujtva barátságos hangon megszólítám:

— Jó napot John; mivel az utóbbi időben észrevehetőleg kerülsz, én kereslek fel. Mondd csak, miért haragszol rám?

— Mert haragszom s ezzel vége, — felelt durva hangon. — Mi közöd hozzá? S ha észrevetted, hogy

nem bolondulok a társaságod után, miért keressz föl? Menj a pokolba!

— Lásd, mi eddig mindig jó barátok voltunk s nekem fáj, hogy épen most, midőn boldogságom napjától, esküvőmtől csak egy hét választ el —

A szeme vérben forgott s nagyot ütve öklével az aszatra, rám mordult:

— Az ördög vigye a te szerelmes históriádat! Ki kért rá, hogy nekem, épen nekem állj elő vele? El innét, azt mondom, mert eddig még nem érezted a kezem súlyát, de ha tovább ingerelsz —

Gyáva nem vagyok, de e nem várt fenyegetés s épen tőle, meghökkenett.

— Szent Isten, — mondtam — mi lelt téged John?! Megörültél?

Ugy látszik, maga is megszégyenlé, hogy heve oly messzire ragadta. Kalapját szemére huzta s »csakugyan, magam is azt hiszem« — mormogá és engem egy tekintetre sem méltatva lassu, nehéz léptekkel elhagyta a szobát.

Utána néztem. Világos lett előttem minden. Allyt szerette ő is, Allyt, jegyesemet, kivel egybekelésünk egy hétre volt kitűzve. Ez a felfedezés nagyon elkomolyított. Ismertem Johnt, szenvedélyes természetű, heves vérü ember volt s tartottam tőle, hogy féktelen felindulásában valami meggondolatlanságot követ el, mely rá nézve, s meglehet rám és Allyra nézve is végzetes lehet. Egész délután ez a gondolat nyugtalanított. Ally kérdezte komolyságom okát, de elhallgattam előtte. Szegény John! Sajnáltam őt s szivemből kívántam, bárcsak higgadtan gondolkozva a helyzet felől, belátná, hogy azon most már egyikünk sem változtathat, s megnyugodni kényszerében.

Este előadás előtt az igazgató mindkettőnk irodájába hitt. Egy üveg sherry állt az asztalon s poharakat véve elő, töltött s megkínált vele.

— Patagónok, — szólt, miután poharainkat kiürítettük, — azt hiszem, hogy külön-díjért egy kis külön-mutatványtól nem idegenkednétek, hogy a saison végét kissé felélénkítsük.

— Semmi esetre sem, — felelt John. — Mi mindenre készek vagyunk. Akarja talán, hogy valamely merész, komplikált légbe-repülési figurákat gondoljunk ki.

— Nem, nem! Valami egészen újat, a mit a közönség még nem látott, a mi bámulatba ejti. Például mit szólnátok hozzá, ha pár ezer lábnyi magasságra egy léghajót eresztenénk föl, melynek csónaka alá trapezt erősítenénk, melyen aztán néhány merész mutatványt csinálnátok? Egészségetekre?

S miután a poharakat ismét teletölté, koczcintott. Azután megmagyarázta, hogy képzeli ő ezt a mutatványt Nekünk tetszett a gondolat, bár tagadhatatlanul merész volt, az igazgató azonban biztosított, hogy mentő hálót is vonhatunk el a trapez alá, mert a közönség oly magasságban azt már nem látja.

Mind a ketten elfogadtuk az ajánlatot.

— Mikor lesz az első előadás? — kérde John.

— Hétfőn, — felelt az igazgató. Addig nagy falragaszokkal árasztjuk el az utcákat, felhíva a közönség figyelmét e soha sem látott mutatványra.

E szóra: hétfőn, John szemében vad láng villant fel. Keddre volt kitűzve esküvőm Allyval. Ez a szokatlan tűz megdöbbenett s az arczom nyugtalanságot árult el, mit John azonnal észrevet.

— Talán nincs bátorságot velem följönni a léghajón? — kérde nyers hangon. — Ha félsz, maradj lenn, felmegyek én egyedül is.

— Nekem nincs bátorságom? — feleltem sértett önérettel. — Mikor láttál engem félni? Igazgató úr, hirdesse ki az előadást, rám minden bizonynyal számíthat.

Este előadás után elmondtam Allynak, mire vállalkoztunk Johnnal s hogy az első előadás hétfőn lesz.

Ally elkomolyodott.

— Esküvőnk előtti napon, — nem lehetne azt későbbre halasztani? A mutatvány nagy veszéllyel jár és én aggódom.

— Ej, te bohó, — feleltem mosolyogva, — s ha esküvőnk után végeznők mutatványunkat, kevésbé volna az veszélyes s kevesebb okod lenne az aggodalomra?

— Igazad lehet, de nekem valami belső sejtetem még is sügja, hogy jobb lenne előbb megesküdnünk.

— Már nem lehet a dolgon változtatni. Az igazgató nyakas ember, a mit egyszer kimond, attól el nem áll. Nyugodjunk meg benne, hiszen az egészen nincs semmi különös. Én nem szédülök, akár mily magasra felszálljunk, aztán a leeséstől egy sodrony-kötél a trapez alatt elvonva, teljesen biztosít.

Elérkezett az előadás napja, a falragaszok megtették a magukét; a Belvedere tágas kertjében ember ember hátán volt. Rám a nagy közönség látása lelkesítő hatással volt; alig vártam már, hogy a trapezre üljek. A léggolyó már csaknem egészen meg volt töltve, a csónakba champagneit és hideg sültet raktak be s én az előadásra teljesen elkészültem ott álltam a léghajó mellett. John azonban késett. Az igazgató nyugtalanul kérdezősködött utána, a közönség türelmetlenkedni kezdett és John még mindig nem jött. Eltelt egy negyedóra s a közönség ingerülten verte a padokat s én elhatározám, hogy egyedül szállok fel a hajóval.

Midőn a léggömböt már eleresztették s lassan emelkedni kezdett fölfelé, kivörösödött arcczal, nagyokat fujva John is megérkezett. Első tekintetre láttam, hogy ittas volt. Szó nélkül a csónakhoz lépett s bele tekintve kérde az igazgatótól:

— Rendben van minden?

— Igen, igen csak üljenek már be!

Beléptünk a csónakba. Ekkor John megpillantva a sodrony-lánczot, felkapta s kidobta.

— Mire való e haszontalanság? Ki fél itt? Én nem, s ha te e nélkül nem mersz felszállni, még nem késő, ugorjál ki; én részemről mentő láncz nélkül akarom a mutatványokat végezni.

Nem feleltem rá, ő sem szólt többet s úgy emelkedtünk fel a magasba mintegy száz lábnyira. Ekkor lebecsátkoztunk a trapezre s megkezdtük mutatványainkat. A közönség hurrázott, tombolt s mi a legmerészebb hinta-figurákat csináltuk. John különösen vakmerő dolgokat mivelt, olyakat, melyek csak ritkán szoktak sikerülni. Így például megemlitem egyet. Fejjel lebecsátkozott a trapezon úgy, hogy csak a lába fejével tartá magát, engem pedig kezeimnél fogva lenn tartott. Ekkor aztán egy jól kimért lendítéssel engem feldobott a léghajó sarkájába, ő pedig ülőhelyzetbe esett a trapezre. Csak egy kicsit hibázta el, helyesebben, csak én ne

vigyázzak elég jól magamra, a csónakon túl esem s lezuhanok a földre. Egyszer kétszer figyelmeztettem, hogy ez mégis bolond vakmerőség, de ő mindannyiszor rám rivalt:

— Félsz?

Erre aztán nem lehetett válaszom.

Végre befejeztük mutatványainkat s egymás mellé felállva a trapezre, üdvözlöttük a közönséget, mely azalatt már négy-ötszáz lábnyira volt tőlünk.

Ídeje volt visszatérnünk a léghajóba, John azonban nem mozdult.

— Nos, mit akarsz még itt? — kérdelem. Jerünk a csónakba s lásunk a lakomához. Egy kis kappanczomb és pár pohár champagnei jól fog esni. Na hát, jer.

John most sem mozdult. Fejében sötét gondolatok forrongtak, az arca egészen vadállati lett.

Ekkor hirtelen megragadva jobb karomat, komor hangon így szólt:

— William Wadon, te azt mondtad, hogy holnap lesz esküvőd miss Ally Morisonnal?

Sötét arca, villogó szemei s e kérdés megdöbentettek. Megkísérlém karomat kiszabadítani, de oly erősen szoritotta, hogy minden erőködésemdacára sem sikerült.

— Hogy jut eszedbe e kérdés épen most? — szóltam nyugtalan hangon. — Bocsásd el karomat, hadd menjek fel a csónakba.

John rekedt hangján felkaczagott.

— Ugy-e szólt — körülbelül ötszáz lábnyira lehetünk a földtől? Ha most mind a ketten lezuhanánk, meghalnánk mindketten, mielőtt leérnénk.

— Megörültél, John?! Bocsáss el!

— Látod ezt? — felelt egy rövid kést vonva ki övéből. — Tudod, miért hoztam ezt magammal? Elmetsem vele a trapez kötelét s mi mind a ketten lezuhanunk.

S vad kaczagás közt felnyult, hogy rettentő szándékát végrehajtsa. Én lábammal a kötéltre fogózva, mindkét kézzel megragadtam karját s borzasztó harc fejlődött ki közöttük. A közönség azt hitte, hogy ez csak tréfás toldalék az előadáshoz és torkaszakadtából hurázott. Fejünk felett pedig a kormányos és segédje már durrogatták a pezsgős palaczkot.

Minden erőmet összeszedtem, de csakhamar meggyőződtem, hogy nem bírok vele. Erősebb volt s előbb-utóbb ki kellett merülnöm. A közben minden pillanatban ki voltam téve a lezuhanás veszélyének.

— Ha enyém nem lehet, tied sem lesz, — mormogá, — megesküdtem.

Ekkor egyet gondoltam. Eleresztém karját s ugyan abban a pillanatban egy lendítéssel a kötelelet elég magasan megragadtam. Ugyan abban a pillanatban John, nem sejtve szándékomat, egy vágással ketté metszette a kötelelet. Csakhogy én azt jóval magasabban tartottam. Még egy pillanat, s mialatt én a csónakban termettem, szegény John, a maga alatt elvágott trapezzel alázuhan.

Képzeltetni, mily roppan felindulást keltett, midőn Johnt leesni látták. Elmondták nekem. Nagy volt a szörnyűködés s azt senki sem tudta megfajteni, miért épen akkor szakadt el a trapez, mikor ő csak egyedül állott rajta. Aztán meggyőződtek, hogy a szerencsétlenséget egy késvágás okozta. Kezében volt a kés is.

A harmadik faluban szállt le velünk a lég-hajónk. Rögtön kocsi-ültünk s Londonba hajtatunk. A közönség roppant kitüntetésekkel fogadott. A Belvedere előtt roppant embercsoport várt és lelkesen hurázott. Fakgattak a részletek miatt. Csak annyit mondtam, a mennyit Ally nevének megkímélésével mondhattam Lakadalmunkat ez eset miatt egész csendben tartottuk meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szelkó János, M. Hosszurét, 5 korona; Suhajda Gyula, Túrje, 5 korona 85 fillért; Moldoványi Ferencz, Kiszács, 6 korona 60 fillért; Csáky István, Arad, 7 korona 35 fillért; Kertész Márton, Piski, 10 korona 80 fillért; Szalmuther József, Kismarton, 11 korona 35 fillért; Rác Ferencz, Kiszács, 13 korona 15 fillért; Rosenheim István, Sárvár, 18 korona 32 fillért; Pekurár Simon, Soborsin, 19 korona 70 fillért; Löffler Rezső, Budapest, 19 korona 80 fillért; Tóth Sándor, Budapest, 23 korona 9 fillért; Sándor Márkus, Budapest, 23 korona 28 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 34 korona 10 fillért; Csikesz Géza, Budapest, 187 korona 89 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Házmán József, Ébszőny, augusztus és szeptember hónapokra; Vellényi Antal, Arad, december, január és február hónapokra; Tormássy Ferencz, Kaposvár, január és február hónapokra; Bálint Gyula, Budapest, január és február hónapokra; Veres Ádám, Budapest, február hónapokra; Horváth István, Szolnok, február hónapokra; Iván György, Budapest, február hónapokra; Dudás György, Zombor, február hónapokra; Végh János, Nagy-Becskerek, február hónapokra; Ujhelyi János, Berettyó-Ujfalu, február hónapokra; Brodák Ferencz, Szent-István, február hónapokra; Bencsura József, Velejte, február hónapokra; Molnár Ferencz, Fogaras, február hónapokra; Tolmács István, Budapest, február hónapokra; Glázer Béla, Szolnok, február hónapokra; Jukker György, Somogy-Szobb, december, január, február és márczius hónapokra; Décsi Ferencz, Budapest, január, február és márczius hónapokra; Krejcsik Adolf, Budapest, január, február és márczius hónapokra; Nagy András, Királyhida, február és márczius hónapokra; Molnár János, Piski, február és márczius hónapokra; Puskás József, Somogy-Szobb, február és márczius hónapokra; Csonka Imre, Szeged, február és márczius hónapokra; Gombos János, Pusztá-Ecség, február és márczius hónapokra; Markó Sándor, Budapest, február és márczius hónapokra; Littomericzky János, Hatvan, február, márczius és április hónapokra; Fűr Vilmos, Fogaras, márczius és április hónapokra; Süli Pál, Szeged, április hónapokra; Gergely János, Losonez, április hónapokra; Holló Mihály, Arló, márczius, április és május hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Turtsányi Vilmos.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához **vonatkisérők** számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkisérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron **60 fillér** árban.

Buschmann F könyvnyomdája, Budapest (Harisch-Bazár).

BARBARITS KÁROLYNÉ

okleveles szülésznő

ki már 1000 szülésnél működött, husz éves gyakorlattal bir, ajánlja magát.

Lakik: I., Krisztina-körut 131. I. e. ajtó 10.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-uteza 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örködik az oktatás helyes iránya felett

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

- TARTALMA: I. Történelem.
II. Földrajz.
III. Természettan.
IV. Számтан.
V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-uteza 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

 Bolti ára 2 korona 20 fillér.

A »Kitartás« tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk utján **1 korona 60 fillér kedvezményes árban.**

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII. Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők legjobb találmányu sérvkötők. összes betegápolási eszközök és köt-szerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint müláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

 Fenti czimre ügyelni tessék.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.